

Cicerowedstrijd 2022-2023 – ronde 1

Div. 1.57-58: De meeste dromen zijn bedrog

Het onderstaande tekstfragment komt uit Cicero's filosofische dialoog over waarzeggerij (De divinatione) uit 44 v.C. In het eerste boek is Cicero's broer Quintus aan het woord en geeft hij tal van voorbeelden met betrekking tot zulke toekomstvoorspellingen. Cicero zal deze anekdotische voorbeelden in het tweede boek vervolgens trachten te ontkrachten of relativeren in het licht van zijn filosofisch eerder sceptische overtuigingen. De catalogus van deze exemplarische verhalen is niet alleen gevuld met gevallen uit de klassieke traditie, maar ook met gebeurtenissen uit Cicero's persoonlijke leven. In het volgende fragment over voorspellende dromen combineert Quintus beide soorten bronnen.

- 1 Cum duo quidam Arcades familiares iter una facerent et Megaram venissent, alterum ad
- 2 cauponem devertisse, ad hospitem alterum. Qui ut cenati quiescerent, concubia nocte visum
- 3 esse in somnis ei, qui erat in hospitio, illum alterum orare ut subveniret, quod sibi a caupone
- 4 interitus pararetur; eum primo perterritum somnio surrexisse; dein cum se collegisset idque
- 5 visum pro nihilo habendum esse duxisset, recubuisse; tum ei dormienti eundem illum visum
- 6 esse rogare ut, quoniam sibi vivo non subvenisset, mortem suam ne inultam esse pateretur;
- 7 se interfectum in plaustrum a caupone esse coniectum et supra stercus iniectum; petere ut
- 8 mane ad portam adesset, prius quam plaustrum ex oppido exiret. Hoc vero eum somnio
- 9 commotum mane bubulco praesto ad portam fuisse, quaesisse ex eo quid esset in plastro;
- 10 illum perterritum fugisse, mortuum erutum esse, cauponem re patefacta poenas dedisse.
- 11 Quid hoc somnio dici potest divinius?
- 12 Sed quid aut plura aut vetera quaerimus? Saepe tibi meum narraui, saepe ex te audivi tuum
- 13 somnium, me, cum Asiae proconsul praeessem, vidisse in quiete, cum tu equo advectus ad
- 14 quandam magni fluminis ripam provectus subito atque delapsus in flumen nusquam
- 15 apparuisses, me contremuisse timore perterritum; tum te repente laetum exstitisse
- 16 eodemque equo adversam ascendisse ripam, nosque inter nos esse complexos. Facilis
- 17 coniectura huius somnii, mihi que a peritis in Asia praedictum est fore eos eventus rerum, qui
- 18 acciderunt.

CERTAMINA
VLAAMSE OLYMPIADE LATIJN & GRIEKS

30^E OLYMPIADE LATIJN EN GRIEKS

INGERICHT DOOR DE VZW CERTAMINACOMITÉ

WWW.CERTAMINA.BE

Teksthulp

1 **Arcas, Arcadis**, m.: een Arcadiër (Arcadië: gebergte op de Peloponnesus)

Megara, -ae, v.: belangrijke stad ten Westen van Athene; de enige stad op de landengte tussen Attica en de Peloponnesos

2 **caupo**, -onis, m.: herbergier

devertere, -o: zich afwenden, zijn intrek nemen

De **passage t/m r. 10** bevat veel infinitiefzinnen die afhangen van een verzwegen *traditum est*. In een vlotte vertaling mag je die infinitiefzinnen als hoofdzin vertalen.

cenati: het participium perfectum van *cenare* kan ook deponente waarde hebben.

quiescerent: het werkwoord staat in de conjunctief omdat het in een relatiefzin staat in de indirecte rede; *ut* heeft enkel de rol tijd.

concupius, -a, -um: dit adjectief komt haast uitsluitend voor in de uitdrukking *concupia nocte* ("bij het naar bed gaan, tijdens de eerste slaap").

4 **interitus**, -us, m.: de dood

4-5 **se colligere**, -o: herstellen, op krachten komen, tot bedaren komen

5 **visum**, -i, onz.: droom

pro nihilo habere: niets waard achten, geen betekenis hechten aan

ducere, -o: 'menen, geloven, concluderen'

recubare, -o op de rug liggen, rusten

5-6 **(in somnis) visum esse** : zie r. 2-3

6 **ut ... ne = ne**

7 **inultus**, -a, -um: ongewroken, ongestraft

supra: hier bijwoord

plaustrum, -i, o.: kar, vrachtwagen

8 **stercus**, -oris, o.: mest, drek

9 **bubulcus**, -i, m.: ossendrijver, wagenbestuurder

praesto esse (+ datief): in de weg gaan staan, tegenhouden

**RICHTING
MORGEN**
MET WETENSCHAP, TECHNOLOGIE,
CREATIVITEIT & INNOVATIE

10 **eruere**, -o: uitgraven, loswroeten, opsporen, ontdekken

poenas dare: boeten, gestraft worden

13 **proconsul**: Quintus Tullius Cicero was proconsul (stadhouder) van Asia van 61 tot 58 v.C.

me (...) **vidisse**: de infzinnen t/m r. 16 geven de inhoud weer van **meum** (somnia).

14 **ripam provehi**: te dicht bij de oever komen

15 **contremere**, -o: (hevig) trillen, beven, sidderen

16 **adversus**, -a, -um: toegekeerd, tegenoverstaand, tegenoverliggend

16-17 **Facilis ... somnii**: denk er *est* bij.

17 **coniectura**, -ae, vr.: vermoeden, uitleg, verklaring

fore: variant voor *futurum esse*

eventus rerum: dit verwijst allicht naar Cicero's verbanning in 58 en zijn terugroeping in 57.